

**לך לך:** אנחנו נתעניין בפרק י"ב בירידת אברהם למצרים מפני הרעב ובמיוחד בפסוק:  
 "והיה כי יראו אותך המצרים ואמרו אשתו זאת, והרגו אותי ואתך יחיו. אמרי נא  
 אחותי את למען ייטב לי בעבורך וחייתה נפשי בגללך." והרגו אותי, מפרש חזקוני:  
 והרגו אותי פן אזעק למלך על אשר לקחו אותך. למען ייטב לי: מפרשים רשי, אבן  
 עזרא וספורנו שלא רק שיחיו אותו אבל גם שיתנו לו מתנות. הרמב"ן לא אהב דברים  
 אלו והוא דווקא היחיד שכתב דברים קשים וחמורים נגד עמדתו של אברהם: "ודע כי  
 אברהם אבינו חטא חטא גדול בשגגה שהביא את אשתו הצדקת במכשול עוון מפני  
 פחדו פן יהרגוהו והיה לו לבטוח בשם שיציל אותו ואת אשתו ואת כל אשר לו כי יש  
 באלוקים כוח לעזור ולהציל. גם יציאתו מן הארץ שנצטווה עליה בתחילה מפני הרעב  
 הוא עוון אשר חטא כי האלוקים ברעב יפדנו ממוות." אבל לאמיתו של דבר זו היא  
 הבעיה והדילמה: האם סומכים על הנס או לא וכנראה אברהם לא סמך על הנס ולכן  
 הוצרך אברהם לרדת למצרים. כאן אני רוצה לפתוח דרך אגב סוגריים ולשאול האם  
 קיימו האבות את התורה. אכן מקובל במסורת היהודית שאברהם קיים את כל התורה.  
 כך מובא במשנה מסכת קידושין פ"ד מש' י"ד: מצינו שעשה אברהם את כל התורה עד  
 שלא ניתנה... כמו כן בגמרא יומא כ"ח ע"ב: אמר רב: קיים אברהם אבינו כל התורה  
 כולה... וברשי בראשית כ"ו, ה' על הפסוק: עקב אשר שמע אברהם בקולי וישמור  
 משמרת, מצוות, חוקות ותורותי וכן רשב"ם ורמב"ן על אותו פסוק. גם רשי על  
 בראשית ל"ב, ה: עם לבן גרתי ותרי"ג מצוות שמרתי. אבל באמת השאלה הבססית  
 במקומה עומדת: כיצד יתכן שקיימו האבות את המצוות עוד קודם שניתנו התורה  
 והמצוות? אני הקטן היצעתי פיתרון הבא: המובאות הקודמות הן מעין צד הפרזות  
 ובאמת האבות היו משועבדים להלכות בני נוח והם קיימו אותן בזריזות. אבל בהרבה  
 מקרים הם התחסדו והחמירו על עצמם וכך התכוונו למצוות ולהלכות של התורה  
 העתידה. אבל זה לא משמע שהם קיימו במפורש כל פרטי המצוות המעשיות כמו שהן  
 מפורטות בשולחן ערוך. ומצאת סעד להצעתי בדברי הרמב"ם בהלכות מלכים פ"ט  
 ה"א שם הוא כתב שאברהם נצטווה על שבע מצוות במי נוח ומילה, ושאר מצוות  
 שקיימו האבות כמו תפילת השחר אצל אברהם, ראיתי שהרמב"ם כתב במורה נבוכים  
 חלק ג' פרק כ"ז באותו כיוון דברים יותר מפורשים (abstract) ויותר נועזים  
 (audacious). לפי דבריו האבות קיימו את לב ליבה של התורה ללא ציוויים וחייבים  
 ומצוות מעשיות אלא מתוך אישיותם הנעלה ומדעתם היכירו את בוראם וכל המתרה  
 עכשיו של קיום התורה וקיום המצוות היא לאפשר לנו להגיע לאותה אמונה שהישיגו  
 האבות מן החיים שלהם ללא מצוות מעשיות וללא הבטחת שכר ועונש. לא נתארך על  
 הדברים הנשגבים האלה. הצעתי היא יותר מתונה והיא מאפשרת גם כן להבין איך  
 האבות קיימו את כל התורה אף על פי שלא הייתה להם תורה. וכך נבין שיעקב נשא  
 שתי אחיות ועמרם נשא את דודתו ובנידון דידן נבין את דברי הרמב"ם בהלכות מלכים  
 פ"ט מ"ח בנוגע לבני נח והם היו בר תוקף על אברהם ושרה: "ומאמתי תהיה אשת  
 חבירו כגרושה שלנו? משיוציאנה מביתו וישלחנה לעצמה או משתצא היא מתחת  
 רשותו ותלך לה, שאין להם לבני נח גורושין בכתב. ואין הדבר תלוי בו לבד אלא כל  
 זמן שירצה הוא או היא לפרוש זה מזה פורשים." אם כן אברהם ושרה הסכימו

בירידתם למצרים הסכמה אמיתית שאם תהיה סכנה והוא יהרג בשבילה או שהיא תילקח משום יופיה יבטלו הנישואין והם יהיו מגורשים. אכן אין לדמות כלל את האישות לפני מתן תורה לזו של אחר מתן תורה כמו שאנו יודעים אותם היום. כך הייתה עצת אברהם להציל עצמו ממוות ואותה מן החטא. וכתב רד"ק על המילים "למען ייטב לי" פירושו: וחייתה נפשי בגללך שפירושו: בעבור דברך וכך תירגם אונקלוס: ותתקיים נפשי בפתגמכי, שתאמרי אחותי את והטובה שלא יהרגו אותי. כי לא נתכוון אברהם שיעשו עמו טובה אחרת אף על פי שאמר: ולאברהם היטיב בעבורה, הוא לא נתכוון לכך. חלילה לו שיתכבד בקלונה כי קלונה יהיה קלונו. שימו לב שבחברה העתיקה עמד האח הגדול במקום האב. לכן היציע בעל הדעת המקרא שאברהם התכווין שהמעוניינים בשרה יתחילו לנהל איתו האח הגדול משא ומתן ואז ירוויח זמן ויחפש תחבולה אחרת כדי שיוכל להגן עליה. אולם אברהם הזניח נקודה אחת בהקמת תוכניתו: הוא לא דימה האפשרות שהמלך עצמו יחפוץ בשרה ואז הוא לא יוכל לנהל משא ומתן. וכך הגענו להבנה יותר מתקבלת על הדעת של כל הקטע.